СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 50. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 1 березня, 1934. VOL. XLII. No. 50. Jersey City, N. J., Thursday, March 1, 1934. THREE CENTS.

„НАЙРА" НА СУДІ КРИТИКІВ

ВАШИНҐТОН. — На запрошення самого уряду Адміністрації Відбудови Краю відбулося тут шість конференції для критики дотеперішньої політики уряду щодо відбудови краю.

Одна з тих конференцій була загальна, а кожда з пятьох інших займалася спеціяльною справою.

Загальна конференція відбулася в салі Департаменту Торговлі, і на ній промовляв головний адміністратор відбудови краю, ґенерал Джансон. Він сам критикував закон про відбудову краю та радив завести ріжні поправки.

На пятьох спеціяльних конференціях виступали з критикою відбудови краю представники робітників, консументів та дрібних бизнесменів. З критикою уряду виступив теж Джан Дейвис, що був кандидатом демократичної партії на уряд президента в році 1924.

Президент іменував спеціяльну „раду перегляду" („нешенел борд оф ревю"), котра має дивитися за інтересами дрібних бизнесменів. Головою цеї ради президент іменував відомого адвоката Кларенса Дарова.

ЩЕ НЕ ПОГОДИЛИСЯ НА ЗАКОН ПРО БІРЖУ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для банкових справ велися живі дискусії за те, які зміни треба поробити в проєкві закона про контролю над біржевою торговлею.

СЕНАТ ЗА БОНУС.

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив закон про „незалежні уряди", котрий визначує 139 міліонів долярів на бонуси для ветеранів.

Ухвалено цей закон без уваги на те, що сенатор Робинсон остеріг сенат, що президент заветує ухвалу, якщо вона перейде.

СЛІДСТВО НАД „ҐРЕФТОМ" В УРЯДІ.

ВАШИНҐТОН. — Підчас слідства сенатського комітету, що розсліджує почтові контракти про воження почти повітрям, свідки говорили про те, як за інтереси летничих підприємств побивалися сенатор Смут та його син.

Один з визначних урядників великої летничої компанії зізнав, що син Смута жадав за свої прислуги винагороди в сумі 15,000 долярів, та що сенатор теж був зацікавлений переговорами.

Конґресовий комітет для почтових справ задумує розсліджувати „ґрефт" в армії. Кілька конґресменів хочуть поставити в конґресі резолюцію, яка дала би цьому комітетови відповідне уповажнення.

ЗА ФЕДЕРАЛЬНУ ДОПОМОГУ ДЛЯ ШКІЛ.

КЛІВЛЕНД. — На краєвій конференції для нагляду над вихованням виступив Вілієм Росел, декан Учительської Колеґії при Колюмбійським університеті, з домаганням, щоби федеральний уряд поспішив на поміч загроженому шкільництву, визначуючи на цю ціль 400 міліонів долярів.

ПРИСЯЖНІ НАЗИВАЮТЬ СУД ЗАПАДНЕЮ.

НЮ ЙОРК. — Велика лава присяжних суддів у повітовому суді дільниці Квінс признала багато судових будинків невідповідними до ведення розправ. Один судовий будинок присяжні назвали просто огненною западнею, бо, на їх думку, на випадок пожежі ледви чи хто вспів би видістатися з нього.

Присяжні заявилися за те, щоби виставити один центральний судовий будинок при федеральній допомозі в сумі 8 міліонів долярів.

ЗА ШИРОКІ ПЛЯНИ РОЗБУДОВИ ПУБЛИЧНИХ ПАРКІВ.

НЮ ЙОРК. — Комішенер парків виступив з пляном перебудови багатьох парків в околиці Ню Йорку. Між іншим він радить збудувати в парку Пелгем щось у роді „Джонс Біну", а стайні на вівці в Центральнім Парку перемінити на „коршму на толоці", себто ресторан на вільнім повітрю. Ці роботи, каже він, дали би працю безробітним.

УКРАЛИ . . . ГАДЮКИ.

НЮ ЙОРК. — Зі звіринця в Бронкс Парку невислідженний злодій украв 9 гадюк. Грабіжник зломив замок на скляних скринях, у котрих переховується гадюки, та викрав найрідші окази, які відзначаються гарними красками.

Поліція розвела над цею крадіжю дуже строге слідство. Хоче вона ствердити передовсім те, в якій ціли мається вживати цих гадюк. Не виключене, що якісь злочинці задумують якісь інші влочини. Щоби лекше слідити, поліція держала крадіж гадюк в тайні 4 дні.

63-ЛІТНІЙ ЧОЛОВІК РАТУЄ ЛЮДИНУ З-ПІД ЛЕДУ.

НЮ ЙОРК. — Френк Колтон виратував з ледяної води Іст Ривера свого товариша, Мек Кефері, що впав у ріку підчас роботи на лодці. Колтон кинувсь у воду на ратунок, хоч йому минуло 63 роки життя. Мек Кефері вже був під ледом і був би певно втопився. Колтон схопив за ратунковий шнур та кинувся на лід, пробив ударом кригу та досягнув товариша.

ДОРОГІ БРАТТЯ І СЕСТРИ, ЧЛЕНИ І ЧЛЕНИЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

„Один український прапор і один український народній катехизм має нас всіх в Америці обовязувати. А щоби так сталось, треба нас ВСІХ ЗОРҐАНІЗУВАТИ В РЯДИ У. Н. СОЮЗА."

З такими словами звертавсь У. Н. Союз до української іміґрації в Америці тому 40 років.

З такими самими словами звертається до Вас, Члени і Члениці, головний уряд У. Н. Союза з нагоди річного засідання, відбутого в цім році сороклітнього ювилею нашої орґанізації.

Звертаємось і до Тебе, Українська Молоде, до Вас, синів і дочок тих батьків, які 40 років тому голосили ті слова.

Звертаємось до Вас, Членів і Члениць, щоби Ви присвятили бодай частину свойого часу для акції приєднування нових членів, а зокрема, щоби Ви вписали своїх дітей до У. Н. Союза в тому році, який є Ювилейним Роком Ваших 40-літніх трудів і здобутків.

І не ставимо до Вас навіть таких домагань, які Ви ставили собі 40 років тому, як ще були молодими. Тоді Ваш клич був: Треба нас ВСІХ зорґанізувати і затягнути в ряди У. Н. Союза. А тепер наш клич є: 5,000 нових членів.

А перед Тобою, Українська Молоде, ставимо тільки такий факт: Хто збереже той тяжко набутий великий матеріяльний, духовий і національний український капітал, який є вложений в Український Народний Союз, якщо Ти не станеш співпрацівником і власником тої орґанізації?

Зміцнити У. Н. Союз, збільшити ряди його членства, це те саме, що скріпляти кожну ділянку нашої громадської праці, поширяти рамки всього зорґанізованого життя, підготовляти і збільшати ряди ідейних, карних і здисциплінованих одиниць.

Тому здійснити ювилейний клич приєднання тисячок нових членів до У. Н. Союза треба вважати справою загально народньою, справою обовязку кожного щирого Українця й Українки.

За головний уряд У. Н. Союза:

М. МУРАШКО, гол. предсідник,

Д. ГАЛИЧИН, гол рек. секретар.

СУДЯТЬ ЗА ПРАВДУ.

Фрацужанка Една Ніколь заложила в Парижі „Подорожне Бюро", котре інформувало публику, що у Франції варта оглянути і де мешкати. При описі готелів панна Ніколь не вагалася говорити правду: коли в гостинниці подавали кепську страву, коли кухні були нечисті, ліжка з блощицями, чи ціни зависокі, вона це отверто писала в своїх поученях для мандрівників. Готелі накінець обурилися за таку правдиву інформацію і заскаржили її до суду. Французький уряд, вважаючи, що панна Ніколь зробила прислугу для громадянства, дав неурядового оборонця, щоб вона могла виграти процес.

БУВШИЙ МІНІСТЕР ЗЛОДІЄМ.

На приказ китайського уряду в Нанкіні арештовано бувшого китайського міністра І-Пей-Чі, який, будучи директором пейпінського музею, закрав звідтіля багато річей великої вартости.

ФАРМЕРСЬКИЙ ТЕЛЕФОН З КОЛЮЧОГО ДРОТУ.

Кажуть, що біда вчить розуму. Теперішня кріза навчила розуму й фармерів у місцевости Ланордейр у Саскачевані. Вони використали свої вітраки й колючий дріт своїх загород на витворення свого фармерського телефону. Вітряки виробляють електричну силу для рушійшої сили телефону. В цей спосіб створено телефонічну лінію, яка простягається 50 миль. Тамошні фармери виробляють вітровою силою також електрику для освітлювання своїх хат.

NRA

MEMBER

U.S.

WE DO OUR PART

ХОТІЛИ ЗЛІНЧУВАТИ БОЛЬШЕВИЦЬКУ ШПІОНКУ.

Селянство Фінляндії страшенно обурене на большевицьких шпіонів, які пробували струїти фінляндських визначних військових старшин і в цей спосіб винищити їх та забрати від них ріжні військові пляни і мапи. В місцевости Лупуа селяни хотіли злінчувати Юстину Антилу, яка призналася, що минулого квітня вона отруїла підполковника Фріца Асплунда, директора фабрики амуніції в Лупуа. Вона призналася, що її діло — це тільки одно з плянованих убивств фінляндських військових старшин. Шпіонку ратувала від злінчування поліція.

ХОЧЕ ПРИМУСОВОГО ГОЛОСУВАННЯ.

З Оттави доносять, що на найближчій сесії доміміяльного парляменту консервативний посол із Ричмонт-Волф, д-р Ф. Ляфлеш, внесе законопроєкт у справі заведення примусового виборчого голосування в Канаді. Відомо, що в останніх доміміяльних виборах лише 76 процентів виборців, управнених до голосування, голосували.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ НІМЕЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК.

У місті Ґрацу в Австрії помер Якоб Васерман, визначний німецький повістяр. Було йому 60 літ. Васерман занимав між німецькими письменниками досить дивне становище. З походження він був Жидом, але до Жидів у своїх повістях ставився дуже критично. Він не любив їхньої нахабности, поверховности та впертости. Але критично ставився він і до відемних прикмет Німців. Отже його не любили ні Жиди ні Німці. Васермана усунено з членства Пруської Академії минулого травня.

ВИЙШОВ ЖИВИЙ З-ПІД ПОТЯГУ В РУХУ.

В місті Кентвил маленький хлопчик, Джімі Ґрейвз, був під тягаровим поїздом, коли поїзд рушив з місця. Його зачіпила гальма й тягнула під ваґоном около 50 стіп. Коли Джімі впав між шини, він хотів вилізти зпоміж них, однак почув крик, щоби приляг щільно до залізничих порогів. Він так і зробив. Коли понад нього пройшов цілий потяг, він встав, сказав, що йому нічого не бракує, вхопив свої саночки й потягнув їх за собою так, начеб зовсім не мав ніякої неприємної пригоди.

БОЖЕВІЛЬНИЙ УБИВ СЛАБОУМНОГО.

В захисті для божевільних у місті Галіфакс, у Новій Скошії, був 40-літній божевільний Алфред Міліярд і 17-літній слабоумний Артур Сінґер. Міліярд виломив залізну штабу з дверей і нею вбив на смерть Сінґера. Пізніше вязнична сторожа його звязала й передала в руки поліції.

АВСТРІЯ СТАЄ ФАШИСТІВСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ

ВІДЕНЬ. — князь Ернст фон Старемберґ, провідник гаймвери, почуває себе в Австрії паном ситуації. Він заявив репортерам, що Австрія буде тепер в руках фашистів, та що по стороні фашистів стоїть теж канцлер Дольфус.

Старемберґ заявляє далі, що австрійський фашизм буде подібний до італійського. Він матиме дещо й з програми наців, особливо в економічній частині, але ріжнитися буде від наців у справах расовости, релігії, виховання й інших.

Яка буде програма австрійських фашистів, покищо не знати, бо це, що фашисти зірвали з демократією, не означає ще нічого. Одно певне, що фашисти будуть під великим вливом католицької церкви і далі вестимуть безпощадну боротьбу з соціялістами.

КАЖУТЬ, ЩО ГАБСБУРҐИ МОЖУТЬ ВЕРНУТИСЬ НА ПРЕСТОЛ.

ВІДЕНЬ. — Австрійські фашисти є за те, щоби Габсбурґам повернути їх добра, які їм сконфіскувала република, як теж дати їм дозвіл вернутись до Австрії. Кажуть, що поворот Габсбурґів на цісарський престол залежатиме в першу черґу від волі народу. А позатим ця справа буде залежати теж від того, як поставляться до неї інші держави. Поворот Габсбурґів на престол можливий, але це сьогодні ще дуже скомплікована міжнародня справа.

КРУЖЛЯЮТЬ ЧУДНІ ВІСТИ.

ВІДЕНЬ. — Підчас міжусобиці, яка захопила Австрію, заведено цензуру, а її наслідки даються ще й тепер відчувати. Поправді чужинецькі кореспонденти можуть висилати які хочуть відомости за границю, але тому, що фашисти вже так якби при владі, кореспонденти бояться писати правду, зглядно не можуть довідатися дійсної правди. А це спричинює те, що кружляють чудні вісти про концентрацію чеських і югославянських військ на австрійській границі, про висилку літака до Бельгії, щоби привести до Австрії архикнязя Отта і т. п.

ЗДАЄ ДОКТОРАТ.

БРУКСЕЛЯ (Бельґія). — В Австрії й по ріжних політичних центрах дебатують про відновлення австрійської монархії, а евентуальний австрійський престолонаслідник, Отто, вчиться і готується вложити в лювенськім університеті докторат з політичних наук.

ПОЛЕТІЛИ ДО СВОГО РАЮ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд позбувся трох болгарських комуністів, Дімітрова, Попова й Танева, звільнених у процесі за підпал німецького парляменту. Болгарія відмовилася їх приняти до себе. В Німеччині хотіли зарядити новий суд над ними, та Совіти надали всім тром комуністам совітське горожанство й зажадали їх видачі. Німецький уряд „вигнав" їх і відіслав літаком до Москви.

ЗАПОВІДАЄ ПОВОРОТ.

МОСКВА (Росія). — Дімітров і товариші висіли з літака, що привіз їх з Німеччини, і заповіли, що вернуться ще назад до Німеччини, але вже совітської. Заповіли, що правду про підпал німецького парляменту довідається світ аж тоді, коли в Німеччині урядуватимуть совітські суди.

Американський кореспондент подає, що Дімітров нарікав, що в тюрмі жилося йому дуже погано, та тяжко було в те повірити, коли гляділося на здорові лиця бувших вязнів.

МАКЕДОНЦІ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ.

СОФІЯ (Болгарія). — Відбувся конґрес македонського революційного комітету, який рішив віднестися до болгарського й хорватського народу і Ліґи Націй у справі Македонії.

Конґрес виявив свою певність, що Болгарія далі допомагатиме Македонцям у їх змаганнях здобути автономні права. Конґрес висказав свої симпатії хорватському народови, що теж бореться проти гнету. І заявив, що Македонці боротимуться так довго, поки не звільнять свого краю з чужинецького панування.

ПАПА РАТУЄ КАРДИНАЛА.

МІНХЕН (Німеччина). — Папа Пій заіменував баварського кардинала фон Фавльгабера папським послом, щоби в той спосіб не допустити до його арештування націстами.

Кардинал Фавльгабер відомий зі своєї критики релігійних доктрин наців, які є в очах кардинала „поганством".

ФРАНЦІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ПАРИЖ. — Треба бути готовим на всякий випадок і тому треба далі зброїтися. Так думає французький уряд і модернізує армію та зброю і призначує $65,000,000 на розбудову летунської флоти. А разом з тим веде переговори про роззброєння. А про зброєння каже, що це тільки тому зброїться, щоби дати безробітним роботу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ БАНДИТИЗМ ДАЛІ

Ню Йорк став знову сценою скандальних подій, подібних до тих, які діялися підчас української демонстрації проти голоду на Великій Україні, дня 18 листопада 1933 року.

Знов демонстрація мирних людей, котрі зібралися для протесту, стала предметом нападу зі сторони большевицьких громил. Як в українській демонстрації, так і тут демонстранти протестували проти умовин, які, на їх погляд, є просто нестерпні. Протестували проти умовин, які большевики, якби брали щиро свої заяви вірности інтересам робітників і селян, теж повинніб осудити, як повинні би вони осудити виголоджування українських селян, якби були справді такими людяними, якими себе представляють.

Як українська демонстрація проти виголоджування українських селян, так і нюйорська соціялістична демонстрація проти Дольфуса не просила комуністів до участи. Як на українську, так і на соціялістичну демонстрацію большевики прийшли непрошені, з питомою собі нахабністю, накидуючи свою участь.

Замітно, що большевики не йдуть на демонстрації великих партій, як демократичної або републиканської, але йдуть на демонстрації слабої соціялістичної партії. Не йшли вони на демонстрації проти большевизму, як її улаштували Американці. Вони йдуть на демонстрацію Українців, бо думають, що Українці слабі, що їх легко буде можна розбити, що дешевим коштом буде можна вкритися славою героїв. Як звичайно — дешеві герої.

Прийшовши непрошені на чужу демонстрацію, комуністи хотіли негайно перемінити чужу демонстрацію на свою. Зовсім, як на українській демонстрації проти виголоджування України. Вони несли таблиці про один фронт проти Дольфуса, але так кричали про один фронт, що голосу бесідників господарів галі не було чути. Подібно як на українській демонстрації, кричали про один фронт проти польського фашизму, хоч у той самий час большевицький диктатор укладався з диктатором польського фашизму.

Нюйорські соціялісти показалися слабшими від Українців. Українці вспіли відбути віче та сказати, чого хоче українська громада. Большевицькі громили закричали соціялістичне віче. Однак і це віче принесло одну користь. Американські робітники побачили практично большевицьку політику. Большевиків побито кріслами, але ніхто не вважає їх ані за героїв, ні за мучеників. Всі почувають, що це громили, які потерпіли від громильських засобів, які вони самі ввели в робітничу політику.

ВИНИЩУВАННЯ „УКРАЇНІЗАЦІЇ" УКРАЇНИ.

Большевики, прийшовши до влади на великих просторах старої, царської Росії, мусіли передовсім дібратися до народніх мас. Та майже половина людности —навіть по виділенню Польщі і балтійських державок — показалася неросійською, так, що треба було проговорити до неї її рідною мовою. Так отже повстала большевицька урядова **українізація України.**

Мусіло це статися ще й з тої причини, що українська людність засмакувала вже в своїй власній культурі, в своїх високих школах та в своїй власній пресі, а це підчас короткого тревання української державности.

Впрочім навіть ще перед вибухом світової війни, підчас десятиліття поміж нею і японсько-російською війною на Великій Україні ширився національний рух дуже гарно. По проголошенню в Росії куцої, та всеж таки, конституції — припинився сам собою страшний царський указ з 1876 р., заказуючий просто українське слово в друку та на сцені (не говорячи вже про школи, котрі і так були російські) — а українські патріоти взялися завзято передовсім до зорганізування своєї преси. „Рада", „Українська Думка", „Рідний Урай" і інші позискували чимраз більше читачів та розбуджували щирий український патріотизм навіть поміж „тоже Малоросами". Підчас ювилейного обходу в честь Миколи Лисенка в Києві, з кінцем грудня 1904 року, казав мені завзятий український патріот Жебуньов: „У нас вже не весна — у нас вже літо!"

А на дворі були власне тоді страшні морози, так, що по вулицях позапалювано величезні костри для гріття прохожих. Але рівночасно царська армія діставала на полях Манджурії погром за погромом від Японців. І ті погроми власне розбуджували між народами Росії, а передовсім між Українцями, надію на кращі часи, на волю.

Розписано отже вибори до Державної Думи, вибухла навіть революція, але вона не вдержалась і запанувала знову реакція. Але протиукраїнський указ з 1876 р. не міг уже знову вернутись до своєї сили, а розбуджений в недовго треваючих часах свободи національний український рух поширювався дальше, хоч більше тихим, нераз і підпольним способом.

Коли би та страшна, злочинна, а сама по собі глупа світова війна вибухла була бодай десять літ пізніше — була би застала мільонові українські маси в Росії бодай у більшій половині національно освідомлені — а тоді і дикий московський большевизм не знайшов би був до них доступу. Вони стали би були міцною опорою для будівництва самостійної української держави і вона була би напевно вдержалася.

А треба знати, що й у Галичині та на Буковині була власне тоді національна самостійницька українська думка саме в найкращім розгоні. Таж власне в часі вибуху світової війни поширювалася січова організація в тих краях незвичайно інтензивно й треба було ще хіба яких пять до вісім літ, щоби в кождім селі повстала „Січ", а попри неї і „Товариство Українських Січових Стрільців". Одним словом, кадри національної української армії були би вже повні, готові — і було би кому взяти на себе також військову організацію і великоукраїнських мас.

А хоч так не сталось, а події історичні не застали нас вповні приготованими, — то всеж таки самостійницьке насіння, виплекане в Галичині, пустило сильні парости на Великій Україні, котрі і досі засилюють там національний український рух.

Хто розумівся більше на ході подій і розвою політичних думок — той згори вже міг предвидіти, куди доведе українізаційна большевицька політика. Не большевизм вона скріпила, а власне сам національний, в безумовній конечности до самостійництва ведучий рух. При помочі державних грошей так званого „Державидату" пущено поміж народ десятки тисяч всіляких в більшости навіть дуже цінних творів, а хоч багато з них було і перекладних — то власне вони найкраще доказували, до чого надається, до чого спосібна є українська мова.

І так за часів большевицького, дотеперішного панування на Великій Україні — українська національна думка зазнала незвичайно сильного закріплення. Вона запустила таке глибоке коріння, котре вже не дасться так легко вирвати і не знати як дикими розпорядками русифікаторів в роді Постишева та Затонського.

Одним словом; панове з московського центра спізнились і самостійницької думки з серця і з душі наддніпрянських наших братів вони вже не вирвуть.

Правда і це, що її за часів урядової большевицької „українізації" — вона не ішла в такім темпі, як повинна і не обняла фактично зосібна всіх слоїв чиновництва на Великій Україні. Так звані „руссотяпи" боронилися всіми способами проти неї і то на жаль — часто з успіхом. Але примусова „українізація" згори стала тимбільше заохотою до добровільної українізації в середних і найнижчих слоях української суспільности. І власне коріння української національної свідомости, запущене у ті слої, держиться їх найсильніше, та не дасться вже абсолютно вирвати.

Урядова варшавська **„Ґазета Польська"** має в Совітах спосібного кореспондента **Отмара,** котрий недавно написав у ній про народностеві справи в большевії ось що:

„Коли вірити урядовим заявам, то маємо поважне заострення ситуації, зокрема на Україні та (в слабшій формі) на Білоруси. Однакож ті алярми видаються мені особисто трохи перебільшеними, а що найменше передчасними. „Український націоналізм" в теперішній розвоєвій стадії обіймив щонайбільше пару тисяч інтеліґентів, головно малопольського походження (то є: галицьких Українців на Великій Україні — Ю. Г.) і не сягає мас (? — Ю. Г.). Однакож Москва волить в данім випадку „дути на холодне", ніж би мала ризикувати, що колись, хочби і по кільканацятьох роках „попарить собі руки". І тому вона нищить з найбільшою безоглядністю і найслабші, хочби ще й „зелені" націоналістичні парости. — Коли однак глянути в будучність, то „небезпеченство льокального націоналізму" буде правдоподібно рости рівнобіжно до сильно попираного згори культурного розвою найширших мас, котрим не так легко буде перескочити до „пролетарського інтернаціоналізму", поминувши по дорозі стацію національної самостійности".

Отмар мабуть недоцінює самостійницького руху навіть **в масах** на Великій Україні. Адже власне маси найбільше терплять через грабіж хліба на користь Москви і московських ґуберній. Кращого, яркішого доказу на це, **що значить бути під чужим пануванням,** не можна собі навіть уявити! Коли словна і друкована українська пропаґанда не могла ще освідомити ті „маси" національно — то освідомлює їх тепер зі страшною, переконуючою силою — **голод.** Правда і те, що це траґічне освідомлювання получене є з міліоновими жертвами в людях — але це вже від нас не залежить, і ми з закровавленим серцем мусимо безрадно дивитись на ту траґедію. — І лише маємо хіба ту сумну потіху, що те **„голодове освідомлювання".** є таке незвичайно сильне, що ані вимордовування Постишевим Галичан на Великій Україні, ані такі дітвацькі штучки Затонського як примусове заміновання назв в роді „рівно-„первня" — на „елемент" — „первеня" — на „елемент" — безумовно тим „руссотяпам" на ніщо не придадуться. — Вправді Затонський заводить наново в школах московську мову, але той примус розбудить в Українцях лише тимбільшу ненависть до Московщини — на випадок війни і розвалу большевії — причиниться лише до тимбільш кровавої ліквідації насланих тепер з Москви на Україну русифікаторів. — Українські „паростки" ще вище стрілять угору, а накинене московською рукою насіння зістане вирване з корінням.

Річ певна, що нам, Галичанам, дуже болючо приходиться читати, як наші браття — дарма, що заблудші хвилево — в роді Букшованого, Гр. Косака, Ст. Рудницького, М. Лозинського і інших, ідуть на муки, розстріли чи на Соловки. А вже незрозумілим для нас є та недавна подорож відомого й в Америці Юліяна Бачинського, до Харкова, де його зараз таки арештовано. — Бачинський — це дуже інтересна постать в українсько-галицькім публичнім життю. Він же є автором (ще перед 40 роками) славної книжки „Україна Ірредента". Він ще довго перед війною обїхав галицько-українські еміґраційні центри в Північній Америці та видав про них многовартну ілюстровану книжку. — Уряд У. Н. Р. іменував був його у своїм часі дипльоматичним заступником у Вашингтоні.

В 1932 р. вернувся він до Львова, де йому виточено карний процес та засуджено на рік тюрми. Відсидівши той рік виїхав він до Праги і тут почав видавати радянофільську **„Вільну Трибуну".** Почуваючи себе вже „заслуженим" — поїхав в большевію, де опинився в тюрмі. Не хотів розуміти, що московські большевики **засадничо** тереблять усіх Галичан, бо навіть і в „заслужених" із них бачать (і слушно) націоналістичні бактерії.

Юрій Горовенко.

ОРІЄНТАЦІЯ — НА ВЛАСНІ СИЛИ.

Наша „орієнтація" це — орієнтація на власні сили нашого народу. Наша програма — визволення власними силами. Без „сили нашого народу" й кроку не зробимо до своєї справжньої державности. Ось, що пишуть чужинці про це: „Брак віри у власні сили, це мабуть найнебезпечніша хороба для життя нації. Брак віри у власні сили, а що йде впарі з тим, довірювання чужинцям — це моральна неволя, яка є причиною й разом основою всякої іншої неволі. Раб духом ніколи не підведеться, щоб розірвати кайдани". (Дж. Веслі). Інший приклад. Один із чільних американських повстанців, Патрик Ґенри, так відповів перед розривом з Анґлією тим, що вважали цей розрив за божевільний крок, бо повстанці були без належного війська, без засобів і грошей та проти найзавзятішої, найбагатшої й наймогутнішої держави світа: „Нам кажуть, що не маємо змоги боротися з таким страшним противником. Але колиж ми станемо сильніші? Чи в наступному тижні, чи в наступному році? Чи тоді, коли нас розброять, коли до кожної хати впхають нам по одному анґлійському воякови? Чи не рішучість і безнадійність збільшують наші сили? Чи знайдемо засоби оборони, вилежуючись мов ледарі на спині, снуючи марні мрії-надії, тоді як наш ворог звяже нам руки й ноги?" Під проводом таких мужів Америка здобула незалежність. А ось дальші приклади: великий Ірляндець О'Коннець підняв у XIX. ст. боротьбу з Анґлійцями, маючи в „Союзі Католиків"... 10 членів. А всеж вкоротці станула за ним ціла Ірляндія. А італійські фашисти зробили з безсилої й занархізованої країни пострах для ворогів. Подібних прикладів доволі. Всі вони кажуть, що нарід не сміє шукати сили й спасення десь поза собою, а таки в собі самім.

А наш нарід молодий, сильний і витревалий. Інший нарід у таких обставинах, як ми жили, був би давно загинув, пропав. Нас винищували, катували, виголоджували, одним словом: старалися всіми способами змести нас з лиця землі, та даремно. Сотками жертв, ріками крови, бурями розпучливого крику розшматованих маминих сердець ми дали доказ, що ми були, є й будемо! Ми мали й маємо силу, якою не кождий нарід може тішитися. Та найбільшим нашим лихом було те, що ми не вірили в ці наші сили. Ми шукали всюди помочі, лише не в себе самих. Ми не злучували всіх наших сил в одну велику, непереможну народню силу. В цім найбільше завинили наші провідники, наші керманичі, що вчили нас все спиратися на чужу поміч, а не виступати спільними, самостійними рядами; не вчили, що наша доля лежить лише в наших руках.

Тому мусимо позбутися цього рабського духа. А наша орієнтація має бути орієнтацією на власні сили нашого народу; наша програма — це визволення власними силами. — („Самостійність"). Н.

В. Будзиновський.

НА ОКРАЇНАХ

(Історичне оповідання).

(6)

— З тобою, брате, погано! Мій пан добра людина, та війна війною. Як би не те, що наші наскочили на замок, то тобі були би позволили втекти. Та тепер ніхто не сумнівається, що ти коло замку нишпорив як шпіон. Чи ти чув, що Розворський сказав, коли тебе вели до льоху?

— Чув. Казав, що як Татари наскочать на замок, то він мене повісить на воротах замку. Я чув крики і стрілянину. Не сумніваюся, що мені прийшов кінець... Ти прийшов зі мною попрощатися?

— За годину прийдуть ще раз посли обложників переговорювати в справі погиблих, що лежать навкруги замку. Тоді, казав мій пан, повісять тебе на очах ваших послів.

— Кісмет! Воля божа. Війна, війною. Ідучи сюди, я знав, що роблю... Тільки, що моя бідна мама зробить без мене?

— Коли я відійшов був відси по першій балачці тут з тобою, я про тебе балакав з нашою панною. У неї дуже добре серце. Я їй сказав, що без тебе твоя мама буде терпіти крайну нужду і вмре з голоду. Коли тепер вчула, що тебе мають повісити, вона дала мені ключі і сказала:

„Переведи того шпіона в інше місце, щоби, як підуть по нього, не знайшли його. Нехай погадають, що він якимось чудом втік. Можна би й тепер помогти йому втекти, та поки війна, небезпечно. Міг би своїм розказати, що бачив у замку. Тому зроби так, щоби не міг втекти. Щоби тільки не повісили його. Як війна скінчиться, то нехай собі втікає з Богом".

— Так твоя панна сказала? — спитав Аслан дуже здивований. — Тяжко увірити!

— А як по тебе прийдуть сюди і не знайшовши, не повісять... увіриш тоді?

— Хіба аж тоді. Воєнні звичаї знаю. Як за ту шпіонажу не повісять мене, то хіба лиш тому, що не знайдуть твого скритка для мене.

Бірда відчіпив від стіни ланцюх, на котрім Аслан був припнятий і вийшов з ним на коридор. Зайшов між якесь старе заліззя, відчинив малі двері і увійшов з Асланом в невеличкий льох з маленькою діркою під самою стелею.

— Ось тут будеш сидіти. Харч будуть тобі спускати на мотузку отсею дірою. Тут пересидиш аж до кінця баталії.

— Або сюди не прийдуть по мене? — спитав Аслан. — Як не знайдуть мене там, де я досеї пори сидів, то будуть шукати скрізь, усі кути виникають.

— Сюди не прийдуть, бо не будуть мати ключа. Ключ сховаю. Щоби взагалі не добивалися до твоїх дверей, завалю їх тим старим залізом, яке там в кородорі лежить. Я вже йду, ти сиди тут тихо.

Бірда відвернувся і вийшов. Коли вже запер двері і обертав ключем, почув голос вязня:

— Бірдо!

— А що там?

— Подякуй твоїй панні за те, що помилувала свого ворога. Скажи їй, що як спасуся, то того їй не забуду. Правда, зробила се не для мене, а для моєї мами... Для вдови, котрої в своїм життю не бачила... Для мами ворога її власного роду, її власної віри... Не забуду... Побачить, що і Татарин не без серця.

Коли Бірда пішов до Нестора, і переповів йому свою розмову з Асланом, Нестор дуже втішився. Пішов до Розворського і каже:

— Маю другий плян, тільки не знаю, чи він виконається так легко, як легко виринув і склався в моїй голові. Не виключене, що жінки прокрадемо окремо, самі окремо пробемося. Докладніше плян передумаю, аж буду знати, яка буде умова з Татарами. Тепер вже знаю, що їм сказати.

Точно, коли минула година, татарські посли знов станули перед ворітьми замку. Нестор промовив до них:

— На припинення ворожнечі, щоби ви могли визбирати ваших небіжчиків годжуся. Та не зараз, у днину. До тої роботи можете взятися щойно в ночи. Ракета в замку скаже вам, коли зачинати.

— Чому аж в ночи? — спитав один посол. — В білий день ліпше збирати, ліпше стягати трупів, ліпше ховати. В день скорше піде робота.

— Така робота в білу днину тут під замком, сильно могла би пошкодити вашим очам,— відповів Нестор глумливо. — Очи могли би вам повилазити, як би ви дуже цікаво призиралися укріпленням нашого замку. Ліпше буде тоді, коли темно, бо замок не буде вас так дуже колоти в очи.

— Колиж бо через ту ракету готові вилізти очи комусь такому, що сильно придивившись їй, звістить ґарнізон в Здиркові, що Височка чогось то плаче ракетами.

Татарин гадав, що ракетою обложені хочуть звістити Здирків, про небезпеку, в якій знайшлася Височка.

— Який ти дурний, Татарине! — відповів Нестор. — Як я схочу Здирків заалярмувати ракетою, то зроблю се без умови з вами.

— Звернувшися до Розворського, Нестор сказав:

— Добру гадку дурний Татарин піддав мені. Коли будемо виряджатися в дорогу, пущу пару ракет. Татари будуть гадати, що взиваю помочі Здиркова. Значить, що думаю далі сидіти тут. І не погадають, що ми ладимося вистрибнути відси.

— Як боїтеся ракети, — гукнув до послів, — то в бійниці башти поставимо червону ліхтарню. Добре так?

— Нехай вже й так буде!

— Ще одно. На визбирання трупів лишаємо вам тільки одну годину. За те позволимо вам, щоби робота пішла скорше, прийти з кіньми. Найближчі до замку трупи лежать двіста кроків перед замковою фосою. Збираючи трупів, не сміє ніхто підходити до фоси ближче, як сто пятьдесять кроків. Хто підійде ближче, возьмемо його за шпіона. Тоді ми до нього стріляємо. Сам собі буде винен. Точно у півночи робота повинна бути скінчена. По півночи ми знов зачинаємо бути собі ворогами.

Татари згодилися і відійшли. Нестор завів Розворського до своєї світлиці. Туди покликав також Бірду. Замкнувши двері на ключ, промовив до них:

— Коли я обмірковував мій плян пробою до моста через ріку, між замком і рікою не багато засіло було Татар. Та вони неначе самі погадали собі, що багно, то наше спасення.

(Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗ

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ квартальний відбудеться в суботу, 3. березня, в 2-ій годині пополудни. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є багато важних справ, як ювилейні відзнаки, справоздання домового комітету, які на цім мітінґу мусять бути вирішене. — Н. Шпак, предс.; М. Кльован, кас.; Ю. Бура, секр.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заклик до членів і членкиць.

40 літ ви працювали вірно й щиро для добра У. Н. Союза. Більшість з вас приступила до Союза ще будучи молодими та постарілася в Союзі. Тепер ваші діти підростають, і тепер на них приходить черга приступати до Союза, як це ви колись зробили.

До цього часу багато дітей вагалися з приступленням до Союза, бо не хотіли приступати до одного відділу зі старшими членами. Вони думали, що в такім відділі почувались би не на місці, не між своїми, а між чужима, що там інші над ними старшували би. Вони неначе ждали, поки повстане спеціяльний відділ для молоді, зложений із самих Українців-Американців.

Далі ждати їм уже не треба. В пятницю, 2. березня, ввечір, я орґанізую молодечий відділ Союза. Як ваші сини й дочки мають від 16. літ до 30. літ життя, хай приступлять до цього відділу, де будуть чутися як дома. Пришліть їх на цей мітінґ, котрий буде переведений, як усі будучі мітинґи, по українськи й по анґлійськи. Як вони ще не можуть якийсь час платити своїх вкладок, поможіть їм платити. За якийсь час вони будуть платити не тільки свої вкладки, але й ваші.

Як вірні Союзовці, як добрі батьки й матери, постарайтеся, щоби ваші діти прийшли на Союзові збори та стали членами молодечого відділу У. Н. Союза.

Осип М. Угорчак.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 8-го лютого розпрощалася зі світом довголітня члениця У. Н. Союза, **Катерина Винник,** з від. 86 в Олифант, Па. Покійна оставила по собі в глибокім жалю мужа Теодора і пятеро дітей. Померла в 52 році життя. Походила з села Прибухівці, повіт Гусятин, Галичина. Прибула до Америки тому 25 років. Покійна брала живу участь в громадськім життю і жертвувала щедро на народні цілі.

Жіночий Поступовий Клюб в Олифанті стратив діяльну секретарку, а місцева орґанізація заст. предс.

Коли в минулім році появився поклик про поміч на світову виставу в Шікаґо на Український Павільон, Покійна була першою, що порушила справу, відступаючи свою хату на вечерок і жертвуючи гарні річи на ту ціль, що дало значний дохід на Павільон. Це зрушило інших громадян до акції і збірки, яка принесла $200.

Була щирою членицею У. Н. Союза. Згадувала за 40-літній ювилей і питала, коли будемо його влаштовувати. Живо інтересувалася судьбою нашого народу в краю. Як на свій вік, була свідомою і очитаною громадянкою, що завдячувала, як сама нераз говорила, у великій мірі, читаючи „Свободу", яку завжди читала від свого прибуття до Америки. Сумний похорон відбувся 12-го лютого при великім здвизі народу, своїх і чужих. Заслуженій громадянці хай буде земля пером.

Союзовець.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 115 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $35, котрі мені стали великою помічю у моїй слабости. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Демчак,
Кентон, О.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ НАПРАВДУ МИ ЗМАГАЄМО ДО ДЕРЖАВНОСТИ?

Про чоловіка, який має свою рілю, свої коні, корови, плуг, рало, борони і все, що при господарстві потрібне, кажемо, що це господар, ґазда, або хазяїн. Коли людині того всього бракує, така людина мусить служити іншим, а тоді кажемо, що це наймит.

Держава, це ніщо інше, тільки величезне господарство. Коли нарід у своїх границях має свій уряд, своє військо, свої школи, рільництво, промисл і торговлю, своїх учених, одним словом все своє, що державі потрібне, він є самостійним господарем на своїй землі, або державним народом. А коли якийсь нарід того всього не має, він мусить служити, або бути політичним наймитом у того народу, котрий те все має.

З повищого виходить, що коли ми, Українці, хочемо бути державним народом, мусимо в першій мірі мати все своє, що державі потрібне. Щоби мати все своє, ми мусимо перестати говорити, а братися за діло. Мусимо позбутися дурних надій, що у відповідь на наші постуляти та меморіяли хтось нам те все дасть. Як ми самі про те не подбаємо, то не будемо мати.

Дальше мусимо зрозуміти, що не загал рішає про свою долю, але одиниці, які тим загалом правлять. Тому повинні ми дуже уважати, кого беремо собі за провідників. Наші провідники мусять бути Українці з крови і кости, люди характерні, для котрих українська справа понад все. Дальше, повинні це бути люди інтеліґентні, розумні, освічені й досвідні, бо сліпий сліпого далеко не заведе. Ми не тільки мусимо мати своїх людей на всіх ділянках, але рівночасно мусимо дати тим людям спромогу жити, бо інакше вони, по волі чи неволі, підуть там, де зможуть життя зробити. Самим патріотизмом жити не можливо. Попираючи своїх людей, ми задержимо їх при собі, а тоді природно можемо сподіватись а навіть вимагати від них більшої роботи на народній ниві.

А тепер погляньмо, як ми поступаємо в дійсности. Виспівуємо „на всі гласи", що не пора чужим служити, а свої услуги, свій гріш несемо до чужих, та ще й кланяємося, щоби приняли, щоб часом за двері не викинули. Коли чужий за наші гроші по плечах нас поплескає, часом руку подасть, або котрий з них хитріший, ще навчиться яке слово по українськи, або ще й „зафундує" — тоді вже той чужий великий у нас чоловік, прихильний до нашої справи, здобуток для України!... — Кричимо, що серед нас нема великих людей; а деж вони візьмуться, коли ми все, що своє, нищимо, з болотом рівнаємо? А хтож у чужих зробив тих чужих „великими", як не їх власний нарід? Коли ми будемо недоцінювати своє рідне, коли для себе самих не матимемо пошани, то як можемо сподіватися і вимагати, щоби інші нас шанували? Ми годуємо своєю працею чужих, а від своїх вимагаємо безоглядної посвяти, роботи і жертв. А як вони того не роблять, чи не можуть робити, то закидуємо їм брак патріотизму. А цікаво було би знати, який то дали, або зробили для нашої народньої справи ті чужі, до котрих іде український гріш. За українські гроші чужі діти йдуть до вищих шкіл, а українські діти мусять іти до фабрики, або на службу.

Таким поступованням грішать не лиш одиниці, але й наші орґанізації.

Ми мусимо вже раз зрозуміти, що як довго ми не відважимося заглянути правді в очі й сказати собі правду, як довго не змінимо такої політики і не зачнемо працювати над собою і для себе, так довго нічого не діпнемо в наших державницьких змаганнях, ні не вибємося вгору тут в Америці. Бо факти виказують, що ми лиш на словах хочемо волі, самостійности, а на ділі є рабами і поступаємо так, якби бажали далі остатись рабами. А памятаймо, що серед народів на землі, є лише два роди людей: свобідні й раби.

В. Кузьма, адвокат.

—o—

І ПРО „СВОБОДУ" НЕ ЗАБУВАЙМО.

Святкуємо тепер 40-літній ювилей нашої дорогої орґанізації. Та при тім ювилею не можемо забути і за нашу „бабуню стареньку", що ще старша від У. Н. Союза, за нашу „Свободу".

Коли хто застановляється над користями, які має з У. Н. Союза, то мусить мати на увазі в першу чергу видаваний У. Н. Союзам часопис „Свободу". Скільки то просвіти дала вона нашому народови в Америці! Скільки то добра принесла вона Рідному Краєви, бож це вона завжди вчила і далі вчить нас в Америці любити рідну землю ділами, а не тільки словами, споминами чи піснями.

За все „Свобода" памятала: за кооперативу, просвіту і те все, що наш нарід підносить до поступу. А разом з тим завжди загрівала наш нарід до витревалости в боротьбі за наше визволення.

А скільки то добрих порад вона дала нашим людям в Америці! Скільки труду вложила в ті численні дописи, що їх надсилаємо з ріжних місцевостей! Скільки труду й запалу треба було їй мати, щоби з нашої несвідомої маси в Америці виховати національно освідомлену і культурну українську іміґрацію в Америці. Не хочу того всього вичисляти, бо знаю, що не можу того виконати. Але підношу це, щоби ми і над тим застановлялися, коли святкуємо 40-літній ювилей нашого У. Н. Союза.

Ілія Ваврищин.

Добрий годинник.

— А як іде той годинник, що ви виграли на пікніку?

— О, дуже добре: скорше від інших.

—o—

Діти.

Дідусь узяв унука і носить його на спині. Потім поклав його на землю і питає:

— Ну, хлопчику, як тобі подобається їзда?

— Е, я волів би на правдивім ослі — відповідає внук.

КОРИСТАЙТЕ З ЮВИЛЕЙНОЇ ОФЕРТИ „СВОБОДИ"

Щоби уможливити читання нашого органу ще ширшому кругови нашого громадянства, адміністрація „Свободи" проголошує з приводу Сорокліття Українського Народного Союза спеціяльну оферту для тих передплатників, які запренумерують „Свободу" в січні, лютім і березні 1934 року. Для тих передплатників буде знижена цілорічна передплата з 7 долярів на $5, а піврічна з $3.75 на $3.

ТЕАТР І МУЗИКА.

САН КАРЛЬО ҐРЕНД ОПЕРА В НЮ ЙОРКУ.

Під цю пору виступає в Ню Йорку Сан Карльо Ґренд Опера Компані, яка від 25 літ обїздить більші міста Злучених Держав, даючи змогу любителям музики слухати опери по умірковaних цінах вступу.

На вистави цеї Компанії доводиться і нам звернути увагу, бо український нарід з природи співучий і любить театр. Звертаємо на ту оперну компанію увагу ще й з того боку, що там виступають час від часу й українські співаки. Між іншим виступить в наступну суботу в опері „Фавст" відомий наш співак-артист Микола Карлаш, який відограє тяжку ролю Мефістофеля, яка належала до найкращих креацій світової слави баса Шаляпіна. Додамо, що п. Карлаш виступав недавно в опері „Мазепа" в Вашингтоні, а в Ню Йорку грав ріжні ролі в російських операх.

Сан Карльо Ґренд Опера дає вистави в театрі „Касино", себто в тім самім, де недавно відбулася вистава опери „Мазепа".

Господині з вищою освітою.

З зшитка панни Соні, яка вчиться домашнього господарства з куховарських підручників:

— Коли 22 бараболь можна зварити за 60 мінут, то одна бараболя повинна зваритись у відношенню 60 до 22, себто за дві мінути і 53 секунди.

—o—

На почті.

Урядовець: Ви наклеїли на цей лист забагато марок.

— Будь ласка, зазначіть на коверті, щоб лист не заїхав задалеко.

ВІДОЗВА

з Лемківщини, з села Вислочок, повіт Сянік.

До Братів Українців в Америці:

Ви знаєте, Браття, в яких нуждах жиє тут наш нарід, прибитий горем, забутий всіми, використовуваний всіми, ще й висміяний. Чому? Бо темний, без освіти. Галицьким Сибіром звали нашу Лемківщину, забутою країною.

Половину синів своїх вислала вона за море шукати долі. І ті дорогі сини знають, чого бракує по наших селах, у низьких хатах. А бракує: слова. Слова, що діла родить великі. Слова твердого, міцного, що зеднало би нас навіки.

Але ми бідні, й темні, не навчилися працювати для спільного добра. Та коли не викуємо собі долі, чужі нам її не викують. Маємо школи, але що з того? Чужі вони. А чужі учителі, замісць добра, лихо приносять. Ратунок для нас, це своя рідна, народна просвіта, це свої народні доми і читальні, де процвитали би наші кооперативи, де гуртувалась би наша молодіж для науки, де булоб можна розвинути просвітне життя. Всюди по нашім краю поширюються просвітні товариства і читальні та кооперативи і т. д. Лиш у нас на Лемківщині ще тихо. Та і ми, Лемки, не хочемо лишитися позаду. Тож ми постановили побудувати Народний Дім, де би містилася кооператива, читальня і саля до театральних представлень. Деж нам самим за таке діло братись, коли ми самі бідні, і самі такого дому збудувати не можемо, бо наші діти голі й босі.

Тому відзиваємося до Вас, Браття, і просимо помочі. Це кличе Ваша рідна земля, мати рідна. А чи може бути такий рідний син, що не почув би голосу матери? За Ваші жертви, за Вашу любов до рідного краю хай Вам Господь стократно нагородить.

Якби в нас в Вислочку станув такий Народний Дім серед села, то напевно сини наші стануть у ряди борців за велике будуче цілого українського народу, а не служитимуть ворогам на рідній землі.

Кождий член нашої читальні в селі це твердий Українець. В кождім з нас бється козацька кров. Молодіж гуртується, читають багато ґазет, книжок і т. д. Є в нас кооператива, аматорський кружок, тов. „Луг". Дуже гарно ішлаб праця далі, але біда, що нема Народнього Дому. Але ми віримо, що збудуємо його при Вашій допомозі.

Зібрані жертви просимо слати на адресу:

Читальня „Просвіти",
село Вислочок, почта Риманів,
повіт Сянік.

Також просимо прислати нам імена жертводавців для подяки і на вічну памятку.

За комітет Народнього Дому у Вислочку:

Григорій Паряк, голова; **Петро Гоцко,** писар; **Іван Фейда, Дмитро Тимчик.**

Це письмо шлемо на руки т. С. Теленця,

161 Horseheads Blvd,
Elmira, N. Y.

МІЛІОНЕР ІЗ 11 ПЕНСАМИ В КИЩЕНІ.

Із Перту в західній Австралії повідомляють, що там знайшли мертвого під деревом недалеко міста Туканара, 76-літнього чоловіка. Довгі літа відомий він був, як скиталець без постійного пристановища. В кишені мав 11 пенсів.

По його смерти виявилося, що мав цінних паперів вартости коло міліона долярів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФРЕКВИЛ, ПА.

На Рідну Школу.

Згадаю про примірне весілля, яке відбулося в Маганой Плейн, Па., в гром. Івана Загібайли, сина Олекси, з донькою гром. Івана Ходана. Переведено збірку на Рідну Школу, якою занялись Стефан Куцик і Василь Загібайло. Зібрано $8, які призначено на Рідну Школу і вислано до краю через Обєднання.

В. Загібайло.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З гостини на боєву акцію.

На забаві, яку з нагоди Нового Року (американського) уладили в себе, дома панни Розалія Красновська і Марійка Кісіль в Ню Йорку, присутні гості зложили на боєву акцію $9. Жертвували: о. Соколов $5; по $1: панна О. Кухар, Подільський, Черватюк, Тарас. Гроші переслано до краю через Обєднання.

ГРЕЙТ МЕДОВС, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Товариство Любов, 143 відділ УНС, переслало через Обєднання 10 долярів на інвалідів у Рідним Краю.

КЕНТОН, О.

На визвольну боротьбу.

Кентонська громада переслала через Обєднання як різдвяний дарунок 10 долярів на визвольну боротьбу.

ТОЛІДО, О.

Члени братства св. Николая, від. 167, У. Н. Союза, зібрали на місячних зборах на внесення предс. Павла Зьонкевича коляду на край. Зложили: Д. Медецький $5; П. Юркевич $2; Н. Скотинський $1.50; по $1: П. Зьонкевич, С. Гавриляк, М. Корнова, М. Космина, Ю. Ліщук, М. Чорний, К. Перій, М. Крохмальний, Ф. Жуковець, Н. Білецький; М. Тимків 50 ц. — Разом зібрано $19. Розділено по волі жертводавців: До краю на Рідну Школу $7; на інвалідів $2; на політичних вязнів $2; в Толідо на школу $8.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

Михайло Корнова.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

Дня 27 січня ц. р. тов. „Самопоміч Долинщина" влаштувало спільну родинну вечерю, на якій присутні гості зложили $20.31 на „Рідну Школу". Жертвували слідуючі громадяни: Т. Цап $1.35; по $1: гром. І. Готра, М. Сітницький, Р. Бузько, Галушка, Пірко, Гр. Бобрик, С. Шевчук, Ст. Гірний, П. Мудрий, Я. Гутак; пані Мудра 50 ц.; дрібними жертвами $8.46. Разом $20.31.

Не забуваймо за „Рідну Школу", яка стоїть на сторожі душ молодого українського покоління.

Управа Товариства.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

Від української громади в Йонкерс вислано титулом сьогорічної коляди $50, з чого $35 призначено на Рідну Школу, а $15 на закупно твору Архипенка для Українського Національного Музею у Львові. Гроші переслано до краю через Обєднання.

КАРНЕГІ, ПА.

Пошанували память свого бувшого пароха.

Довідавшися з телеграми про смерть Преосвященного Епископа, бл. п. о. д-ра Йосифа Жука, українська парохія св. Петра і Павла в Карнегі, пошанувала память свого бувшого пароха в той спосіб, що в неділю, 25. лютого ц. р., Марійн Кучер відправив панахиду за душу Покійного Архиєрея Йосифа, а в понеділок відслужив Службу Божу на ту саму інтенцію.

Замісць вінка на могилу для свого бувшого о. пароха карнегійська парохія переслала через Обєднання $10 на Рідну Школу в Галичині.

Іван Клим, секретар.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Щедрівка на філію тов. Просвіти в Рогатині.

Щедрівку зложили слідуючі громадяни по $1: Р. Слободян, М. Огар, І. Кіценюк, С. Чечель, М. Костишин, К. Пілат, Т. Данилів, Г. Кінащук, Целя Джулинська, Маргарета Бусько, Л. Малафій, В. Кардаш, Т. Чечель і М. Гринишак; по 50 ц.: З. Кіценюк, М. Галінович, К. Возняк, Софія Кузьмінська, С. Могила, Агафія Гандович, И. Бурбелян, Танька Кобрин і Ксеня Лиса.

Щедрувати ходили: Марія Кіценюк, Катерина Костишин, Агафія Кінащук і Ксеня Лиса.

Разом защедрували $18.50. Гроші вислано через Обєднання на філію тов. „Просвіти" в Рогатині.

І. Кіценюк.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На закупно твору Архипенка до Музею у Львові.

Товариство Українсько-Американських Горожан, 847 Н. Френклин ул., переслало $10 на закупно різьби нашого артиста Архипенка, призначеної для Українського Національного Музею у Львові, як дару від Українців в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На читальню „Просвіти".

На читальню „Просвіти" в селі Плаучі Великій, пов. Бережани, зібрано на листу $65.75. Жертви зложили: Марія Гарасимчук $12, Марія Батюк $10; по $5: Г. Гуменюк, М. Кирдел, Г. Бобовник; по $2; В. Гіль, І. Бобовник, Параньκа Лаврів, В. Лаврів; по $1: К. Багрій, М. Козуб, М. Цеглинський, Т. Стронський, П. Череватий, М. Перчишин, І. Потоняк, Ф. Матіз, О. Цибульський, А. Стахів, Р. Підкович, І. Галатьо, А. Стригалка, Н. Ганас; по 50 цнт.: С. Мирончак, І. Матусів, Сойка, Г. Перчишин, Марія Чеснович, К. Горальний, С. Дземак, С. Катала, І. Сіделко, В. Музика, І. Назар, Д. Савчишин, Т. Боел; по 25 ц.: М. Воробелівський. Гроші вислано до краю. Збіркою занялися: Настасія Кердел, Марія Гарасимчук і Марія Батюк.

Збірка з 1929 і 1930 років.

Марія Гарасимчук.

ЧИ ГОДЕН ЗАБУТИ?

Чи годен заснути,
Як місяць з зірками
Безжурно по небі пливе?
Чи годен забути
Ті спомини давні,
Котрі все так мучать мене?

Чи годен забути
Ті пісні веселі,
Що в ніч таку ясну лились?
Чи годен забути
Ті ниви рідненькі,
Що хлібом кормили колись?

Чи годен забути
Ті юні розмови,
Ті літа веселі мої?
Хоч дайте отрути,
Хай серце не ние,
Бо тяжко забути мені.

Пишеш, рідна нене:
„Час, доню, забути,
У тебе вже свої сімя".
Забути? Що, мамо,
Дні тії щасливі?
Ні, мамо, не сила моя.

Катря Новосад.

УБОГІ СЕЛЯНИ ПРОЦЕСУЮТЬСЯ ЗА МІЛІОНИ.

Двом убогим селянам із грецького села Неогоріон і не снилося, що будуть процесуватися за міліони. Мандатоє і Зорбас тепер є у суді в Патрасі. Мандатоє заскаржив Зорбаса за знайдений скарб.

Оба ті селяни копали в селі Неогоріоні. Одного дня натрапили в землі на гроші старинних Греків. Знайшли великий скарб, як пишуть грецькі часописи, міліонової вартости. То були ріжні срібні медалі та гроші з часів короля Олександра Великого (356—323 перед Христом).

Селяни наче божевільні звернулися до приятелів у справі продажі та ціни. Та тимчасом Зорбас утік зі скарбом і продав його за дуже низьку суму, 200,000 драхм. Приятель його тепер заскаржив і домагається відшкодування. Йому сказали, що знайдений скарб варта більше як міліон драхм.

Приїхали два Галичани до Англії. Прохожуються по Лондоні. Змучені поступили до гостинниці. Хвилину мовчать проти своєї звички, наче справжні Англійці. Потім один із них каже:

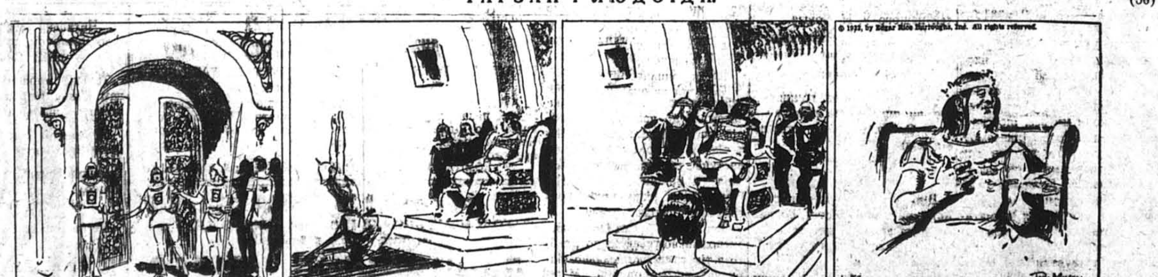
— Чоловіче, а то я радий, що я не народився в Англії.

— Чому? — питається другий.

— Тому, що я не вмію по англійськи!

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(56)

Два, виставно прибрані вояки, що стояли перед брамою королівської кімнати, задержали групу Тарзана та спитали, чого вони хочуть. „На приказ короля ми приводимо раба Зоантрогаго", відповів командант відділу, „великана, котрого забрано в полон з війська Троганадальмакусів". Вояк, котрий їх задержав, звернувся до одного товариша та сказав: „Доручи це королеви". Як той відійшов, інші почали оглядати Тарзана та допитуватися про нього.

За хвилю посланець вернувся. Тяжкі двері відкрились. Тарзан знайшовся в середині величезної кімнати, котрої стіни збігалися далеко перед ним у кут, у якому підносився на підвищенню престол короля. Вони пішли серединою наперед та задержалися мовчки, поки король на престолі не зволив їх завважати. Потім начальник провідників Тарзана клякнув на одно коліно перед королем, підняв вгору руки, звертаючи долоні наперед, та, вигинаючися взад як тільки міг, виголосив поздоровлення:

„О, Елькомоельгаго, королю Вельторісмакусів. Пане Великих Річей, всемудрий, всеславний. Ми приводимо тобі, як ти приказав, раба Зоантрогаго". Чоловік, що сидів на високім престолі, сказав до своїх товаришів: „Це раб, приведений з Троганадальмакуса". „Ми чули про нього, всеславний", відповіли вони хором. „То ви певно чули теж про заклад Зоантрогаго?" — спитав король. „Що думаєте про те?" „Так, як ти, володарю людей", відповіли хором королівські притакайли.

„Це я відкрив засаду дрожання, котра робить це можливим", сказав король з помпою, дивлячися довкола, чи не знайде кого, що йомуважиться це заперечити. „До цього часу така переміна не була, постійна, але на цьому ми спробували нового виходу, котрий на мою думку, буде мати вплив до, найменше на 39 місяців. На це заложився Зоантрогаго". Тарзан, без виразу, слухав уважно цеї розмови. Він знав, що розмова відносилася до нього.